Poštnina plačana v gotovini.
2. junija 1938

Pravičnost in poštenje naj vladata svet

Leto II
Št. 22

Nova Pravda

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4·—, četrtletno Din 10·—, polletno Din 20·—, celoletno Din 40·—. Posamezna številka Din 1·—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštnočekovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74.

Naročniki pozor!

Bližamo se polovici leta. Prosimo Vas, poravnajte zaostalo naročnino in radi boljše kontrole nakažite znesek za prvo polovico leta 1938.

Izkoristimo prosti čas!

Že dolga stoletja je pretežni del vseh delavskih borb osredotočen na zmanjšanje delavnega časa. Glavna pogonska sila te borbe je želja delavstva, da si izboljša težak socialni položaj v današnjem kapitalističnem sistemu in si pribori življenje človeku spodobno. Ali medtem, ko se neprestano postavljajo najenergičnejše zahteve za skrajšanje delovnega časa, upravičeno seveda, se le malokdaj čuje tehtna beseda o racionalnem izkoriščanju prostega časa. Sedanji družabni red z ozirom na razdelitev časa se navadno imenuje doba treh osmic, ki je bila dolgo neustvarljiv ideal in za katerega ustvaritev so se borile neštete delavske generacije. V tem sistemu je čas razdeljen na tri enake dele: osem ur dela, osem ur počitka, osem ur družabnega življenja. Trenutno to delavstvu zadostuje, da si življenje primerno uredi, a v doglednem času bodo prilike vsekakor zrele za še izdatnejše skrajšanje delovnega časa. V osmih urah, ki preostanejo proste delavcu, je možno, da z razumno razdelitvijo časa zadovolji vse svoje telesne in duševne potrebe. Ali redki so, ki si življenje urejujejo načrtno in veliki večini potekajo ogromne množine časa brezplodno, tako da nimajo od njega ne materialnih in ne duhovnih koristi. Tu se zelo jasno uveljavlja staro pravilo, da brez smiselne organizacije ni trajnih uspehov. Tudi prosti čas se mora organizirati in izrabiti do zadnje minute.

Uporabo prostega časa bi mogli razdeliti na dva dela. V prvega prihaja prosti čas, namenjen delavčevemu izobraževanju. Delavca dnevno obkrožajo nešteta socialna- kulturna in gospodarska vprašanja, ki jih mora poznati, če hoče, da bo mogel nanje vplivati in jih usmerjati sebi in celotnemu delavskemu gibanju v korist. Predavanja, tečaji, šola, debate, čitanje, petje, godba, igre razširjajo delavcu obzorje, mu dvigajo duha in ga usposabljajo za borbo proti socialnim nepravicam.

Kdor hoče nekaj doseči, je treba, da to stvar pozna in kdor hoče nasprotnika poraziti, mu mora biti vsaj enak, če ne močnejši. In ker so kapitalisti oboroženi s sijajnim poznavanjem vseh družabnih problemov, je potrebno, da jim je delavec vsaj po duhu enakovreden, če že gospodarsko nikakor ne more uspeti proti njim. Zagovarja se borba s pestjo in silo. Včasih je tudi ta na mestu, ali propagatorji tega načina reševanja social. problemov se ne zavedajo v dovoljni meri, da so s silo ustvarjene pridobitve silno kratkotrajne. Kapitalisti so v svoji premetenosti in pohlepu za denarjem ter oblastjo sposobni, da se oblečejo v sive delavske unifórme, pokrijejo vegaste čepice, si nadenejo znak najbolj socialnih organizacij in da z zvitim, sladkajočim govorjenjem z lahkoto uspejo prevariti lahkoverno delavstvo. Radi tega je potrebno, da je delavstvo duhovno močnejše in spretnejše od njih. Položaj delavstva v družbi zavisi edino od delavske zrelosti, ki pa se more pridobiti le z vztrajnim delom in racionalnim izkoriščanjem prostega časa.

Drugi del prostega časa mora delavec uporabiti za razvedrilo in za okrepitev zdravja. Današnje mehanizirano in do skrajnosti racionalizirano delo krni človeka telesno in ga duševno topi. In želja, da se delavec razvedri v zeleni prirodi, samotnih planinah ali dišečih travnikih, je samo naravna reakcija na modernizirani način življenja. Športu in negovanju telesa se posveča le premalo pažnje. Med tem, ko so v drugih državah (vzemimo za primer Anglijo) delavci skoro vsi brez izjeme športniki, se pri nas še delavska mladina ne zanima dovolj zanj. Nikjer pa ni priroda tako prikladna kot pri nas za najlepše razvedrilo, ki ne zahteva niti velikih stroškov, niti naporov — za turizem. Vsi nam zavidajo prirodne lepote, a mi se jih v tako mali meri zavedamo. Priroda oplemenjuje človeka in budi v njem lepe in krepostne lastnosti, dviga ga nad vsakdanje tegobe in mu vzbuja širokogrudno ljubezen do vseh ljudi. Toda ničesar ni lepšega kot skupni izleti, kjer se med člani organizacije šele razvija pravi prijateljski odnos.

V ta namen bi morale organizacije imeti posebne izletniške odbore, ki bi ob vsaki primerni priliki organizirali skupne izlete. Na delu in v socialni borbi nam je potrebno telesno zdravje in duševna vedrost, kar nam pa vse poklanja le prosta narava.

Tako približno naj bi izgledala razdelitev prostega časa pri vsakem delavcu. Res, težko se je disciplinirati in uravnovesiti svoje razvade. Človek je vedno nagnjen k slabemu, red se mu včasih zdi odvraten in neznosen. Ali kam bi svet zašel, če bi se vsak predajal svojim nagonom in slepo izpolnjeval vse svoje želje. Vsaka borba zahteva popolnega moža. Posebno pa morajo delavci v svojem težavnem boju biti jekleni in neprestano morajo obvladati svoje slabosti. S tem, da izgrajujejo in izpopolnjujejo sebe, krepijo celotno delavstvo v njegovi socialni borbi in pospešujejo naravni razvoj dogodkov.

Vse to pa je v zelo tesni povezanosti z organizacijo našega prostega časa, ki ga nam ne manjka, ki pa zahteva smiselno porazdelitev ter intenzivno racionalizacijo, če hočemo, da bo dovedla do pozitivnih rezultatov.

R. K.

Dr. Beneš, prezident ČSR

Češkoslovaški narod te dni z največjim spoštovanjem in navdušenjem proslavlja 54 letni rojstni dan svojega popularnega predsednika, zagovornika najčistejše demokracije in rodoljuba.

Listi so izšli po veliki večini v slavnostni opremi, ki tekmujejo med seboj, kdo bo znal opisati najresničnejši in najpravičnejši življenjepis moža, ki ta trenutek vodi usodo češkoslovaškega naroda z veščo roko, hladnim razumom in politično rutino, ki mu je težko najti sovrstnika.

Velike svečanosti naroda ob tej priliki dokazujejo, da zna češkoslovaški narod ceniti svoje velike može, ki so z neprimernimi žrtvami dosegli narodno osvobojenje in ki so pripravljeni žrtvovati vse za ohranitev svobode.

Ko je umrl veliki Masaryk-Osvoboditelj, ni češkoslovaški narod sledil le želji velikega pokojnika, temveč svojemu narodnemu instinktu, da je na Masarykovo mesto postavil dr. Beneša.

Tretje leto njegovega predsednikovanja teče in ves njegov narod se v polni meri zaveda, kaj pomeni ta veliki mož zanj in njegovo usodo. Občudujemo visokega državnika z njegovimi sposobnostmi in neumorno delavnostjo. Da bratska država v teh kritičnih dneh gleda resno in samozavestno na vse dogodke in z zaupanjem sama v sebe, je to v glavnem zasluga njenega prezidenta, ki je znal združiti vse uporabne sile pri državnem poslu, čuvajoč v glavnem vsa demokratična načela in znal utrditi avtoriteto in disciplino.

Mi se čestitkam bratov Čehoslovakov pridružujemo z najiskrenejšo željo, da bi življenja tek jubilanta dosegel skrajne meje življenjske možnosti in da bi v tem času dosegel največji svoj cilj, popolno zmago demokracije.

Žarišče in izhodišče slovanske ideologije je zlata Praga. Njen veliki sin in prezident dr. Beneš naj učaka tudi zmago slovanske misli.

Za stanovanjsko zaščito!

Gospodarstvo kroži okrog trojice faktorjev, ki nam povzročajo skrbi in težave: in ti so: hrana, stanovanje in obleka. Pri vsakem posamezniku so te tri panoge eksistence najvažnejše in povzročajo skrb vsakemu, pa bilo to kateremukoli sloju. Med vsemi temi važnimi življenjskimi vprašanji se nam pa stavlja v ospredje stanovanjsko vprašanje in bi se nadaljnje zanemarjanje te socialne in kulturne potrebe zelo maščevalno. Še nedavno smo imeli stanovanjsko zaščito, ki je vsaj delno ščitila najemnike in je nekaj novo zgrajenih stanovanjskih zgradb vsaj nekoliko omililo stanovanjsko bedo. Seveda pa je na pritisk hišnih gospodarjev odpovedalo še to, tako da so zdaj najemniki brez vsake pravne zaščite in povprašujejo po cenenem stanovanju brez upanja na ugoden uspeh. Pri tem pa ne pomislimo, da se Jugoslavija lahko ponaša z najdražjo ceno za najpotrebnejše, t. j. za stanovanje.

Prostor, kjer iščemo počitka, kjer se vzgajamo, se hranimo, ki ga nazivamo stanovanje, je druga življenjska potreba in tega se vse moderne države zavedajo in zato smatrajo stanovanjsko zaščito za prvo socialnopolitično dolžnost, ki je namenjena zavarovanju malega človeka pred izkoriščanjem. Moderne države pospešujejo stanovanjsko akcijo in direktno ali indirektno zidajo nova stanovanjska poslopja. Seveda nudijo v tem primeru zasebnikom razne olajšave, da še bolj ublažijo stanovanjsko vprašanje. Ni morda to kaka izjemna naklonjenost, usmiljenje ali usluga, ampak je to zaključek resnega življenja, čut dolžnosti do državne zajednice in njenega zdravja. Ravno tukaj gre za zdrav rod, ki mu je treba nuditi one pogoje, do katerih ima polno pravico, in to je poceni solnce, zdrav zrak in primerna toplota. Streha pa je nekaj več od sedanjega pojma, kakor ga ima zelo visok odstotek našega naroda. Oglejmo si našo sramoto in vprašajmo se, kdo ima od barak in tako zvanih brlogov koristi. In temu pravimo z vso svojo brezbrižnostjo: človeško bivališče. In posledice rezultatov teh bivališč bi morale zanimati tiste, ki se gladko pripeljejo z avtom pred svoja bivališča, dočim naš mali človek v mnogih primerih brede v blatu, preden pride do svojega stanovanja. Kje so oni, ki bi spoznali, da je družina prva celica države in ki bi ji nudili ob slabem zaslužku ceneno in zdravo stanovanje. S kakšnimi čustvi in s kakim razpoloženjem prebiva vse svoje življenje v teh slabih stanovanjih. Naj priznajo tisti, ki so za to odgovorni, in naj bodo pravični, da ne morejo od teh ljudi zahtevati moralnih priznanj. Duševno in telesno življenje gre le skozi dostojen dom, kjer prebivata mir in zadovoljstvo.

To socialno, kulturno in nacionalno vprašanje ne sme biti prepuščeno svobodnemu izkoriščanju. Kljub temu, da se je pozabljalo, da je stanovanjsko vprašanje najvažnejše, ki ima lahko dalekosežne posledice, se lahko mnogo še nadoknadi z rešitvijo, t. j. da bodo cenejša, boljša, lepša in prijetnejša stanovanja, ker le tedaj je boljši in notranje lepši tisti, ki ga bo užival: človek.

Dober kruh in pravične cene!

V tej splošni zmedi, ki vlada, skušamo s skrbjo odgovoriti, kam vodi ta nenaravna, nesocialna in nečloveška igra in kam bredemo v pogledu narodnostnega problema, na katerega zelo vplivajo posebno tako zvani krušni problemi. Vzemi narodu druge nepotrebne stvari in vse bo lahko pogrešal, toda jemati mu kruh, je zločin, ki se bo sam maščeval. Narod mora imeti tečno hrano, táko, ki vsebuje mnogo beljakovin, tolšče, vitaminov, sladkorja. Komur primanjkuje dobre hrane, se ne more razvijati in biti produktiven, vztrajen in odporen. Narod, ki vse to pogreša, propada in postane vse, le to ne, kar zahteva telesno in moralno zdrava socialna skupina. Narod lačnih, onemoglih, malo- in slabokrvnih, tuberkuloznih, narod, ki nima niti skorje tečnega kruha, tak narod je senca mizerije. Hočemo in zahtevamo, da dobimo dober kruh in po pravični ceni.

Onim, ki nam določajo cene, pravi naše ljudstvo, naj nikar ne napravljajo iz njih še večjih siromakov, če nimajo niti polovice deleža na onem kosu kruha, ki ga rodi njegova lastna zemlja. Polne so naše zaloge, ogromna so skladišča in zakaj so namenjena drugim izven naših državnih mej, samo zato, da morata drago plačati posredniku le naš kmet in delavec. Žalostno je, da nima dravska banovina lastne moke niti za polovico leta in je mora uvoziti nekaj tisoč vagonov.

Poljubno navijanje cene in o posledicah ni treba, da bi vedno govorili, to je že stara pesem. Vemo le to, da imajo od tega dobičke le veliki posredniki, mlinarji in večji peki, ki si lahko nabavijo moko, ko je njena cena najnižja. Vemo tudi, da jim plačujejo sramotno visok davek, pa hočejo imeti od vsega tega še večje dobičke. Na ta način se ne utrjuje narodna zavednost.

Treba je izposlovati padec cen, kar je in mora biti izvedljivo. Zadnji čas je, da se vsi prizadeti zganejo in ukrenejo potrebno, da bo te nevarne igre enkrat konec.

Domače politične vesti

Trgovinska pogajanja.

Med Jugoslavijo in Češkoslovaško se bodo pričela prihodnji mesec v Pragi trgovinska pogajanja. Gre predvsem za povečanje češkoslovaških uvoznih kontingentov za uvoz jugoslovanskega blaga. V Beogradu pa so se pričela trgovinska pogajanja med Francijo in Jugoslavijo. Tudi pri teh pogajanjih gre predvsem za povečanje uvoza našega blaga.

Uvoz pšenice.

Uvoz 1000 vagonov pšenice brez plačila carine je sklenil gospodarsko-finančni odbor ministrov na svoji seji. Odločujoči činitelji menijo, da bodo zaradi tega ukrepa cene pšenice na domačem trgu popustile. Omenjenih 1000 vagonov brezcarinske pšenice bo uvozil Prizad.

Tujčev kapital.

Bliža se veliki trgovski kongres. Beograjska «Politika» je poročala, da se je tam vršil sestanek beograjskih trgovcev. Predsednik Zveze trgovskih združenj je na sestanku govoril tudi o vlogi tujega kapitala v Jugoslaviji in je med drugim rekel, da tuja podjetja, ki so s kapitalom krepko podprta, trajno napredujejo, dočim domača nazadujejo in propadajo. Tudi pri tej nagli podražitvi kruha imajo tujci svoje prste vmes. Tu ne gre samo za posamezne primere, temveč za pojav splošnega značaja. V državi je okrog 50.000 kmečkih rodbin, ki nimajo svoje zemlje, tujci pa so v zadnjih letih nakupili v Jugoslaviji kar okrog 800.000 ha zemlje.

Naj se že temu problemu posveti enkrat malo več pažnje.

NAFTA.

Pred kratkim se je ustanovila v Beogradu družba «Panonija» z osnovno glavnico šest milijonov dinarjev, katere namen je eksploatirati pri nas ležišča nafte. Ugotovljeno je, da so ta ležišča v našem Podravju od Slovenskih goric do Slavonije. Zaenkrat se je družba odločila preiskati vse zgoraj omenjeno ozemlje, kjer sigurno leže veliki zakladi nafte, ter dalje od Mure do Osijeka. Že doslej izvedena razna poizkusna vrtanja so dognala, da trud ne bo brezuspešen.

Z motorizacijo Jugoslavije raste potreba po lastnih sredstvih.

Doslej smo morali uvažati petrolej, bencin, surovo olje, parafin in benzol v vrednosti nad sto milijonov dinarjev letno.

Pri družbi «Panonija» je naša država soudeležena s četrtino delnic.

Ako se posreči osamosvojiti se v tem oziru, potem bo to pomenilo velik plus v narodnem gospodarstvu. Želeti je le, da se vrtanje čimbolj pospeši.

NSZ v Beogradu

«Slovenec» je priobčil v torek, dne 31. t. m. članek iz Beograda, ki med drugim tudi pripoveduje, da je bil predsednik NSZ v Beogradu ter je «na vse mogoče načine brusil pete po beograjskih ulicah in iskal stikov z vodilnimi člani JRZ». Pravi, da jim je ponudil vstop Narodne strokovne zveze v Jugoras. Celo to ve povedati, da je zadnji čas nastal v NSZ sila težaven položaj in da bi se mogla obdržati pri življenju samo tedaj, če bi prestopila v Jugoras.

Kakor znano, je NSZ nepolitična strokovna organizacija in bo letos v septembru praznovala 30letnico svojega obstoja. Brez dvoma je to pomemben dogodek, ker je NSZ že pred 30 leti vršila jugoslovansko nacionalno delo, ko nekateri o jugoslovanstvu še sanjali niso. Kakor ob priliki 25letnice, tako je NSZ tudi ob priliki 30letnice smatrala za svojo dolžnost, da povabi kr. vlado na to proslavo. Mnenja smo, da ima vsaka vlada dolžnost, da vsaj moralno podpira delo in stremljenje NSZ, posebno ker je vsem znano, da so v NSZ združeni res jugoslovansko orientirani nacionalni delavci, o katerih pomenu in nujnosti je govoril tudi ministrski predsednik dr. Stojadinović na kongresu Jugorasa. Naj se nas nihče ne boji, ki svojo moč naslanja na zavednost delavstva, ne pa na politične prilike. Ob priliki 25letnice je celo blagopokojni kralj Aleksander I. odlikoval NSZ s tem, da ji je poklonil prapor.

Če je pri tej priliki zastopnik NSZ stopil v stike z zastopniki Jugorasa, kakor smo svoječasno storili z jugoslovanskimi nacionalnimi sindikati, je le dokaz, da pravilno pojmujemo **pomen enotne jugoslovanske nacionalne delavske skupnosti,** kar pa še ne pomeni, da bi bil obstoj NSZ ogrožen ali da se NSZ politično barva ali išče kakršnekoli politične zaslombe kjerkoli. Pri tej priliki lahko ugotovimo, da je napredek NSZ prav v zadnjem času tako ugoden, da se je število organizacij skoraj da podvojilo, kar dokazuje življenjsko potrebo naše organizacije. Ponovno pa moramo poudarjati, da je NSZ nepolitična nacionalna strokovna organizacija in da nikdar ni in ne bo nastopala v imenu ali za koristi katerekoli politične stranke.

Ogrožena Češkoslovaška

V težkih časih, v katerih se je nahajala bratska češkoslovaška država, so dokazali, kakor pišejo češki listi naslednje:

1. **Izolacija Velike Britanije** je danes že premagano stališče, ker ona ne mara več ostati v ozadju.

2. **Francija se popolnoma indentificira s Češkoslovaško.** Anglija ne more več ločiti svoje usode od Francije.

3. **Rusija** vstaja in se iz dobrih razlogov pušča tam, kjer je bila preje Vel. Britanija.

4. **Poljska** ne bo zašla v nobeno interesno kolonijo, vsaj v prvi fazi ne. Zapadna orientacija se pri Poljakih uveljavlja. Tudi se poljska opominja na posledice njene zveze s Francijo in Romunijo.

5. **Italija** ostaja v češkoslovaškem vprašanju nevtralna, skuša pa diplomatično pomagati Nemčiji, zato je znova razgrnila špansko vprašanje.

To so glavni elementi sedanje politične konstelacije. Češkoslovaška pa izjavlja, da ne more še preklicati izjemnih varnostnih ukrepov, dokler se položaj ne spremeni. Berlin pa je baje pripravljen na sporazum v češkoslovaškem vprašanju pod pogojem, da bi Češkoslovaška odpovedala sporazum z Rusijo. Praga pa o tem noče nič slišati.

Vsekakor so interesi Češkoslovaške še zelo ogroženi, zato tudi izjemne mere v svrho lastne zaščite.

Vsi znaki kažejo, da bo Češkoslovaška zaradi svojega modrega ždržanja izšla v tem zunanjepolitičnem metežu neokrnjena na svoji samostojnosti, kar pomeni mir v Evropi.

Z naglostjo . . .

Živimo v dobi, ko se vse vrti in suče v neznanski brzini: ljudje, dogodki itd. Ljudje hite v avtomobilih, železnicah in nešteto vrst vozilih. V zraku brze letala z blazno brzino in v letalih so zopet ljudje, tisti ljudje, ki jim je bila še pred desetletji najidealnejša vožnja v kaki kočiji ali koleslju. V obratih, pisarnah in uradih se čuti v reševanju neka naglica, ki bi generaciji pred nami strla živce.

Ako pogledamo v preteklosti razne potopise naših domačih pisateljev, ki ne opisujejo potovanja morda v daljnji svet, pač pa morda iz kraja v kraj v razdalji nekaj desetin kilometrov, vidimo, koliko opaženega, ocenjenega in kritično gledanega je v tem potopisu. Danes pa drvimo skozi pokrajine, premerimo v nekaj urah ogromne daljave, pa nam iz tega ostane zelo malo vtisov, ker nam jih prav ta naglica in sprememba slik sproti briše iz spomina. Potujemo lahko stotine in stotine kilometrov, pa ne bomo zbrali toliko vtisov kot takle potopis.

Hitro živimo, dojemamo vtise, naglo presojamo, toda sproti vse pozabljamo. Višek uživanja naše dobe je brzina, tempo in naglica, pa naj bo to z letalom, železnico, avtomobilom, parnikom ali kakršnimkoli voznim sredstvom. Naglo živimo, zato pa manj doživljamo.

Dogodki beže mimo nas z nezmanjšano brzino. Časi, ko so vojne trajale cela desetletja, se nam zde kakor fantazije. Ako bi današnja vojna trajala toliko let, kot n. pr. trojanska, križarska ali tridesetletna vojna, bi danes ne prinesla osvajanja, temveč splošno razdejanje. Saj imamo primere naglih koncev vojne ravno v bližnji preteklosti: državljanska vojna v Grčiji je bila končana v nekaj tednih, abesinska kolonialna vojna je končala v nekaj mesecih, Japonci so zasedli v nekaj mesecih ogromna ozemlja od Šanghaja do Nankinga, dalje poglejmo samo zadnji primer: v petih urah je bila odločena usoda Avstrije. Španska vojna se je sicer nekoliko zavlekla, toda vprašanje je, koliko časa bi trajala ta vojna pod drugimi okoliščinami.

In glejmo, to je hitrost naše usodne dobe, ki nam ne dopušča, da bi globlje preštudirali vse dogodke. Dogaja se, da strmeč upiramo svoje poglede okoli sebe in da sproti pozabljamo, kar je v trenutku šlo mimo nas, ko pa prinaša že naslednji trenutek nove stvari, nove skrbi, nove senzacije, nove afere in nevarnosti. Usoda sodobnega človeka je v tem, da ne more premotriti vzrokov raznih z naglico se vrstečih dogodkov in njih posledice.

V zunanjem življenju čutimo tudi odmeve te sodobne brzine in naglice. So pa problemi in področja, kjer se vse utaplja v prepočasnosti in brezbrižju. Res je, da drveča omambna brzina prinaša marsikaj zlega, toda morebitno hitenje za izboljšanje našega življenjskega položaja bi imela korist dva: narod in država.

Podražitev kruha v Beogradu

Radi podražitve kruha v Beogradu je beograjska mestna občina zagrozila vsem pekom, da bo v primeru, če peki ne bi prodajali kruha po normalnih cenah, zgradila sama 4 ali 5 velikih pekarn, da bi na ta način znižala cene kruhu.

Naročajte, čitajte in dopisujte v „Novo pravdo“

Karel Nový: 18

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Magdalena je napol leže počivala. Utrujena je bila po brezuspešni hoji po Pragi, po podjetjih, v katerih niso sprejemali, ampak le odslavljali. Kradoma se je ozirala po zaljubljencih in pomislila: «Moj Bog, moje razmerje do Jožeta je drugačno!» Zvečer sedita skupaj za mizo, jesta suho meso, ki ga nosi Jože domov, jesta in molčita. Potem še nekoliko posedita, spregovorita besedo ali dve z gospodinjo, kadar je doma, nato si voščita lahko noč in gresta spat. In potlej ležita, se premetavata in se zaman silita zatisniti oči. Prisluškujeta vnanjim glasovom, pasjemu laježu iz vil; Magdalena vzdihne in Jože vpraša: «Magda, kaj še ne spiš? Kaj ti je?» — «Kaj naj mi bo, Jože!» — In zopet nič. Že drugi teden teče, kar živita skupaj, a nič, prav nič drugače tudi ne bo. Podobna sta dvema utrujenima rokama, druga druge ne stisne.

Z nogometnega igrišča prihaja krik. Marija Magdalena nepremično gleda zaljubljenca, od katerih je videti le šop las nad enim samim telesom; misli si, da je ljubezen sicer krasna, toda posledice! «Posledice, deklica! Pazi se!»

Da, danes izpregovori z njim. Preseli se. Saj vendar ne bo dopustila, da bi jo vzdrževal! Živeti ne moreta skupaj. Takih reči kot je ljubezen ne gre lomiti čez koleno. Hotela se je z njim pomeniti že pred dvema, tremi dnevi, kakor hitro je spoznala nemogoči položaj, toda ni se čutila dovolj pogumne. Kratko in malo ne spadata skupaj. Kar se je zgodilo, je bilo na njen račun, naj bo v božjem imenu, ni treba, da bi imel kake obveznosti po teh dveh tednih. Magdalena pojde proč, pa četudi nima službe. Ako bo stanovala v Pragi, bo laže dobivala delo na dom; ostala bo z ženskami, ki vsako stvar hitro zavohajo in ji nemara začno prinašati perilo in obleke. Oboje je znala delati, saj ni nerodna. Ne bo več hodila odtod v Prago in postajala kakor potepinka po prodajalnah, podjetjih in zavodih! Danes je šla zadnjikrat in danes mu tudi vse brez ovinkov pove. Mogoče ga razžalosti. Jože ima res dobro srce in je mislil z njo najbolje. Nemara pa se tega zveseli. Kajti nedvomno je v tem času sam izprevidel... Oh, prav nič jih ni sram, teh zaljubljencev! Očitno sta pozabila, da je čisto blizu njih še nekdo drugi, prav gotovo sta pozabila, da je razen njiju še nek neskončen, velikanski svet. «Kako lepo je pozabiti vse,» premišljuje Magdalena, «na minulost, na bodočnost, na vse krog nas.» Zaljubljenci ne vidijo, ne slišijo, dovzetni so le za dražljivi vonj svoje krvi; takle plašč in za dlan travnika jim pomeni svet.

Vstala je, ker jih ni mogla več gledati. Krenila je na cesto. Jože se mora že vračati! Da, moral bi biti že tukaj, kako je to, da ga še ni?

In prišlo ji je na misel, da bi se mu lahko kaj pripetilo! Stresla se je. Še tega bi bilo treba!

Ko bi trenil, jo je minila utrujenost, zgrabil jo je strah in skoro tekla je po stari poti navzgor.

Mogoče se je danes, ker je sobota, ustavil v točilnici na pivu. Začne se pomenek, pa se zamoti in pol ure je proč. Iz kakšnega vzroka naj bi se mu mudilo domov, kjer je molk, kjer se ona malone jezno drži in mora vsak odgovor izvleči iz nje? Razumela bi ga, tudi če bi se še dalje zamudil in se potem pijan prizibal domov. Prav res, kakšno življenje je to, v katerega sta zabredla! Razumela bi ga, tudi če bi prišel šele jutri, toliko laže bi šla narazen.

Zaman se je ozirala z višine, njega ni bilo od nikoder. Da, domov pojde in mu napiše pismo:

«Dragi Jože, hotela sem Ti povedati ustno, ker pa nisi prišel, Ti pišem, da se Ti za vse prav lepo zahvaljujem in ker si menda že sam spoznal, kakor je videti iz tega, da Te danes ni bilo domov, da ne moreva živeti skupaj drugače nego kot znanca in prijatelja... edinole kakor znanca in prijatelja, dragi Jože...»

Brez naglice je hodila in slišala, da jo skuša nekdo dohiteti. Ali je on? Ali naj bi bil drugačen kakor so drugi, ki imajo v soboto denar! V točilnici poseda in pije in mogoče celo kvarta! Ko bi bila njegova žena, bi ga šla iskat in rekla: «Jože, vzemi klobuk in pojdi. Ali si zato delal ves teden, da boš tu v nekaj urah pognal ves denar?» Ko bi bila njegova žena!

Pri gramozni jami sta jo dohitela dva mladiča in šla mimo nje, nato pa sta se ustavila in se obrnila k njej; eden si je pomaknil čepico z leve strani na desno, a drugi, ki je komaj slišno žvižgal, jo je nagovoril:

«Ali ne čakate naju, gospodična?»

Hitro se je vrnila na višino. Za sabo je slišala samo smeh mladičev in stopinje oddaljujočih se korakov.

«V takole druščino me pripelje!» se je hudovala pri sebi.

Jože je dirjal. Bila je nekoliko poparjena. «Ali mu povem, kako sem se odločila?» Čim bolj se je bližal, tem bolj ji je upadal pogum.

Smejal se je. Nesel je precejšen zavitek.

«Ali si mi šla naproti? Pridna si», je rekel.

«Prav danes te ni bilo tako dolgo! Že celo uro čakam!»

(Dalje prihodnjič.)

Zunanje politične vesti

—k V ospredju političnega zanimanja je stalo gotovo vprašanje Češkoslovaške, ki je zaradi pretiranih zahtev Henleina prišla v zelo kočljiv položaj.

Izgledalo je, da bo prišlo zaradi tega do oboroženega konflikta med Nemčijo in Češkoslovaško, ker je Nemčija razporedila na meji Češkoslovaške, po poročilih poznavalcev razmer, 10 divizij.

Češkoslovaška temu premikanju nemških čet ni ostala dolžna odgovora. Da obvaruje nedotakljivost svojih mej in svoje samostojnosti, je izvršila protivojaške ukrepe, ki so se sijajno obnesli, kar dokazuje, da je češkoslovaška vojska na višku modernega razvoja.

Sporna vprašanja so pa med tem reševali diplomati Anglije in Francije, da preprečijo izbruh vojne.

Anglija je s svojo intervencijo in izjavo dala popolnoma jasno razumeti, da na rešitvi češkoslovaškega vprašanja ni in ne bo mogla biti desinteresirana in da so njene simpatije na strani češkoslovaške državne samostojnosti.

Francija kot zaveznica Češkoslovaške je v sporazumu z Anglijo izjavila, da se bo z oboroženo silo udeležila razčiščenja, ako bi bila ali bi imela biti samostojnost češkoslovaške države ogrožena.

Ta dva faktorja sta s svojimi, pravici in demokraciji ustrezajočimi ukrepi končnoveljavno povedala Nemčiji odkrito, za kaj gre.

Poljska je pod silo razmer in odnošajev do Francije izjavila Nemčiji, da v primeru konflikta ne bo ostala nevtralna in dala razumeti, da se bo v primeru potrebe naslonila na zaveznike, ki ščitijo samostojnost Češkoslovaške. To je sodu izbilo dno in Nemčija je začela popuščati od svoje prvotne agresivnosti. Mir je zaenkrat ohranjen, ogrožen pa je še vedno.

Resnici na ljubo pa je treba priznati, da je češkoslovaška vlada s svojimi vojaškimi ukrepi, s svojo čudovito hladnokrvnostjo, previdnostjo in disciplino naroda in njegovega rodoljubja, doprinesla odločilen vpliv za ohranitev miru in do mirnega reševanja spornih vprašanj.

S tem svojim delom si je pridobila simpatije celo pri nasprotnikih, ker je vse svoje sile vrgla na rešitev ogrožene demokracije.

Češkoslovaški narod je v teh težkih dneh izpovedal železno voljo, da bo šel do zadnjega v boj za svojo neodvisnost in narodno suverenost.

Evropa je vzela s simpatijami na znanje železno voljo češkoslovaškega naroda in se po tem tudi ravna.

Češkoslovaška hoče na demokratičnih osnovah zadovoljiti svoje Nemce, ako v resnici želijo v okviru češkoslovaške državne samostojnosti uveljaviti svoje samoupravne zahteve. Sedaj bodo morali igrati z odkritimi kartami.

V Evropi se je v zadnjih dneh izcimila močna mirovna fronta, ki stoji na braniku svobode in demokracije neodvisnih narodov.

Zdi se, da je Henlein igral vlogo v pravcu, da ne izgubi na svoji popularnosti, zato je v razgovoru s češkoslovaškim ministrskim predsednikom nastopil kot država v državi. Modri in previdni politiki vodilnega državnika se je zahvaliti, da se ta popularnost Henleina ni obnesla. Vojaški ukrepi so ostali še nadalje v veljavi in le škoda je, da niso bili vsaj 8 dni popreje izvršeni, drugače bi bil tudi volilni rezultat za Henleina pri zadnjih občinskih volitvah mnogo odstotkov slabši.

Druga etapa izvršenih občinsk. volitev je koaliranim strankam prinesla ustrezajočo zmago, kar znači, da je demokracija v Češkoslovaški impulzivno v narodu, kar potrjuje visoko politično zrelost najširših plasti naroda.

Italija je stala ves čas gornjega spora na nevtralnem stališču in ni bilo čuti niti čitati konkretnega mišljenja.

Indeks cen

Vsem obratnim zaupnikom je Delavska zbornica poslala okrožnico, s katero jih vabi, da sodelujejo pri anketi o dohodkih in izdatkih za najemnino in prehrano delavcev in nameščencev.

Mi toplo priporočamo to akcijo in upamo, da boste zaupniki to dano nalogo vestno in točno izvršili ter pravočasno poslali Delavski zbornici.

Ker pa je želeti, da pri tej akciji sodeluje čim večje število delavstva in nameščenstva, zato smo razposlali te vprašalne pole tudi onim podružnicam, kjer nimajo zaupnikov in tudi nekaterim večjim podružnicam. Te vprašalne pole naj se razdele med vestne tovariše, ki bodo pripravljeni to točno izpolniti.

Glavni namen vse te akcije pa je, da se izberejo podatki o dohodkih delavcev in nameščencev in o njihovih izdatkih za najnujnejše življenjske potrebščine. Vsi ti podatki bi služili le za akcijo za izboljšanje življenjskih delovnih pogojev ob priliki sklepanj kolektivnih pogodb in za sestavo življenjskega indeksa, katerega bo stalno vodila Delavska zbornica. Zato lahko vsak delavec brez pomisleka navede točne podatke, kajti tako bo služilo le organizacijam in Delavski zbornici kot orožje pri mezdnih gibanjih.

Zato upamo, da bo vsakdo pravilno razumel to akcijo in bo vsakdo vestno izvršil dano nalogo.

Poklicna posvetovalnica

Službeni list prinaša uredbo o ustanovitvi «Banovinske poklicne posvetovalnice in posredovalnice», ki ima šest členov, kakor sledi:

§ 1. Ustanavlja se kot specialna ustanova v smislu § 19. zakona o banski upravi «Banovinska poklicna svetovalnica in posredovalnica».

§ 2. Namen oziramo naloga te poklicne svetovalnice in posredovalnice je:

A. Ugotavljanje, da li imajo osebe, ki prosijo za tozadevno mnenje oziroma nasvet, potrebne sposobnosti v telesnem in duševnem oziru, prikladen značaj in nagnjenje ter gospodarsko možnost.

1. za obisk zaželene strokovne šole,
2. za vstop kot vajenec v obrtniški, pogostinski in trgovski poklic oziroma kot vajenec ali pomožni delavec v industrijo,
3. za obiskovanje ostalih šol in vstop v ostale poklice;

B. Skrb za smotrnejšo, racionalnejšo in zato boljšo porazdelitev obrtniškega, pogostinskega, trgovskega in industrijskega naraščaja v posamezne stroke s posredovanjem med starši in delodajalci ter upoštevajoč posebne želje in sposobnosti vajencev samih.

Mnenja poklicne svetovalnice in posredovalnice so neobvezna.

§ 3. Skrb za izgraditev, finansiranje, propagando in neposredno nadzorstvo nad poklicno svetovalnico in posredovalnico se poveri posebnemu kuratoriju.

§ 4. Za kritje ustanovitvenih in vzdrževalnih osebnih materialnih stroškov se ustanovi poseben sklad pod imenom: «Sklad za vzdrževanje in podpiranje poklicne svetovalnice in posredovalnice v Ljubljani».

§ 5. Podrobnejša določila o ureditvi, področju in poslovanju poklicne svetovalnice in posredovalnice, o sestavi, pristojnosti in delovanju kuratorija ter o ustanovitvi in upravljanju sklada po § 4. te odredbe predpiše v smislu § 27. zakona o banski upravi ban s posebnim pravilnikom.

§ 6. Banovinska poklicna svetovalnica in posredovalnica je podrejena banski upravi po VIII. oddelku (oddelku za trgovino, obrt in industrijo) banske uprave.

Želeti je, da bi ta poslovalnica prav uspešno vršila svojo nalogo in pripomogla, da ne bi bilo nikdar več govora o pokopanih talentih.

Iz naših delavskih krajev

Podružnicam NSZ!

Tovariši! Zavedajte se, da je le v medsebojnem podpiranju možen napredek. Zato na delo, da povečate število našega članstva in s tem število naročnikov „Nove Pravde“.

Mežica

Na binkoštni ponedeljek dne 6. junija 1938 priredi narodni poslanec gospod Doberšek Karel po drugi maši javni shod v prostorih gostilne Stopar v Mežici.

Gospod Doberšek bo obrazložil politično situacijo in njegovo delovanje v narodni skupščini.

Ker poznamo narodnega poslanca gospoda Doberška kot našega starega prijatelja in neustrašnega borca, vabimo naše članstvo, da pride na ta shod polnoštevilno in pripelje s seboj tudi svoje prijatelje in znance.

*

Podružnica bo priredila dne 16. in 17. julija 1938 avtobusni izlet, in sicer: iz Mežice čez Pliberk, Celovec, Beljak, Podkoren, Jesenice, Bled, Brezje, Ljubljana, Vransko, Šoštanj, Slovenjgradec, Mežica.

Opozarjamo vse tovariše, da skrbno prečitajo okrožnico, katero bodo te dni prejeli od pomožnih blagajnikov, ter se v res lepem številu odzovejo in prijavijo za ta izlet, kateri velja za nas rudarje, ki rujemo pod skalami sive Pece in si želimo vsaj en dan posvetiti ogledu naših lepih krajev naše ožje domovine!

Izlet je namenjen kulturni obogatitvi ker nas bo naš narodni poslanec g. Doberšek Karol na tej vožnji spremljal ter nam obrazložil vse važnejše zanimivosti posameznih krajev.

Vozil nas bo avtobus mariborskih mestnih podjetij, v katerem bo imel vsak ugoden sedež in spretnega šoferja, da se bomo lahko vozili brez skrbi.

Program bo sledeč: Odhod iz Mežice dne 16. julija ob 5.30 uri, v Celovcu ogled mesta in Vrbskega jezera in vožnja po jezeru z motornim čolnom, nato odhod na Gospo Sveto, kjer bo narodni poslanec g. Doberšek razložil zgodovino kronanja koroških knezov, saj so se ti običaji vršili v slovenskem jeziku. Nato krenemo proti Beljaku in si ogledamo mesto, nato odhod proti Podkorenu in Jesenicam. Na Jesenicah si bomo ogledali največje industrijske naprave v naši domovini sploh, kjer nam bo dana prilika spoznati socialne naprave in ustanove, saj je znano, da v tem pogledu prednjačijo Jesenice in to v celi naši državi. Na Jesenicah bo skupna večerja in prenočišče, katero nam preskrbi bratska podružnica. Kakor nam je že zagotovil predsednik jeseniške podružnice tov. Zupan, bodo cene jako solidne in se ni treba nobenemu tovarišu bati morebitnih prevelikih stranskih izdatkov. Drugi dan, dne 17. t. m., nadaljujemo potovanje in si bomo ogledali ostale krasote naše ožje domovine, predvsem Bled in Brezje, nakar krenemo v Ljubljano, kjer bo skupno kosilo in ogled mesta, nato odhod proti Mežici.

Tovariši! Prijavite se na ta prelep izlet, saj bo tudi podružnica prispevala znatni del potnih stroškov iz izletnega fonda, tako da bo vsak tovariš imel res priliko na najcenejši način obogatiti svoje obzorje.

Na svidenje vsi na izletu 16. in 17. julija!

Loke pri Zagorju

Dne 1. maja je stopila v veljavo nova kolektivna pogodba med delavstvom in TPD, nakar smo smatrali, da bo stvar za delj časa v miru. Toda predno smo dobili rudarji povišek dva dinarja na normalno plačo, smo morali dati štiri nazaj, zaradi poviška cen moki in drugim življenjskim potrebščinam, tako da nam ni ničesar ostalo.

Kljub temu, da delamo sedaj nekaj več delovnih dni, vzamejo ves zaslužek trgovci in razni brezvestni špekulanti, ki navijajo cene, kadar se jim zljubi.

Pred štirinajstimi dnevi je prišla k nam razveseljiva vest, da se bo začelo z odkopavanjem novega premoga, ker se je začelo s pripravami, da se uredi vse potrebno. Za jesen prične polno obratovanje loškega prekopa ter se bo začelo črpati nove zaloge premoga, ki je prvovrsten.

Tako se bo naš obrat Kisovec, kateremu je bila že večkrat obljubljena smrt, celo povečal. Dognalo se je, da ni v tako slabem stanju, kakor so nekateri pripovedovali, češ da je zmanjkalo premoga. Te vesti so se pozneje demantirale. Kakor smo že mnogokrat poudarjali, je treba še vse preiskati. To se je tudi zgodilo pod vestnim vodstvom obratovodje g. ing. Krnovška in ravnatelja g. Kolka, kar je za našo dolino velikega pomena, ker bo imel v tem revirju še marsikateri rudar svoj kos kruha. Raziskovanje je trajalo dolgo, toda po dolgi progi 280 metrov se je našla plast premoga, debela 28 metrov. Kako bo dolga, nam še ni znano, ker je še v preiskavi.

Hvaležni smo jim za njihov trud in prizadevanje. Saj so pri tem pokazali svojo sposobnost in dokazali, da so sposobni tudi naši ljudje, ne samo tujci. Naši rudarji so s tem dobili nov pogum, ker se ne bo treba bati za svoj obstoj. Da so zaloge izčrpane, ni res in to je v korist vsej zagorski dolini. Dognano je, da so zaloge še velike in treba je ljudi in požrtvovalnosti.

Trbovlje

Tudi v našem kraju moremo zaznamovati lep napredek NSZ. Težke razmere, v katerih so živeli trboveljski rudarji, so tudi onemogočale zadostno zanimanje za svojo strokovno organizacijo. Toda NSZ je kljub temu pri vsaki priliki z vso vnemo zagovarjala interese trboveljskega delavstva in s tem dokazala, da je vredna zastopnica naših rudarjev. Tudi v organizacijskem pogledu je nastalo izboljšanje, kar je predvsem pokazal letošnji redni občni zbor NSZ v Trbovljah. Na tem občnem zboru je bil izvoljen naslednji odbor:

Levstik Anton kot predsednik, Dornik Pavel kot tajnik, Skrinjar Jože kot blagajnik. V odbor pa: Marin Ivan, Bregar Alojzij, Plesković Rudolf, Kokot Ivan, Hudarin Alojzij, Polak Ivan in Mrzel Franc. Kot revizorja sta bila izvoljena: Mak Ivan in Žlak Lovro.

Novi odbor je takoj začel s poživljenim delom ter pričakujemo, da bo tudi ostalo članstvo v polni meri storilo svojo dolžnost, tako da bo tudi v Trbovljah vse nacionalno delavstvo čim preje združeno v enotni nacionalni delavski organizaciji. Ovira so še potrebni lokali, toda tudi v tem pogledu upamo storiti vse, da bo zadeva ugodno in čimpreje rešena.

Medvode

Podružnica NSZ v Medvodah je imela v četrtek, dne 26. aprila t. l., v Sokolskem domu lepo uspelo člansko sejo. Sejo je vodil predsednik tov. Oven. V daljšem govoru se je dotaknil vseh perečih vprašanj, kakor tudi vprašanja starostnega zavarovanja. Potrebno bi bilo povišanje starostnega zavarovanja, če bi s strani podjetij in s strani delavstva bilo potrebno razumevanje. Tovariš Oven je nato pozival vse člane, da po možnosti pomagajo sodelovati pri tomboli in razprodaji tombolskih kart. Razprodaje se bomo morali lotiti z vso vnemo, da razprodamo čim več kart, zakaj opažati je, da se oni, ki so dobili karte po pošti, neradi poslužujejo položnic. Tovariši z združenimi močmi se moramo oprijeti dela, in nam uspehi ne bodo izostali.

*

Pripomniti je treba, da je tovarna Tanina, kakor skoraj vsako leto, tudi letos ustavila obrat in delavstvo odpustila za nedoločen čas. Toda sreča pa je bila, da je to trajalo samo 14 dni, tako da je tovarna sedaj spet v rednem obratovanju. V tem težkem času, ko draginja raste, je za vsakega delavca velik udarec, če bi moral počivati le en dan, saj so imeli delavci Tanina še prej veliko škodo, katero ne bodo mogli zlepa pretrpeti.

Borba proti Židom

V Nemčiji je židovsko vprašanje bolj psihološkega in ideološkega kot pa socialno-gospodarskega značaja. Židje kot neznatna manjšina niso mogli biti važen problem za nemški narod. Vendar je nemški narodnosocialistični pokret postavil židovsko vprašanje v središče svoje propagande. Prva naloga tega pokreta je bila likvidacija delavskega gibanja. Treba je bilo pokazati, da bede delavskega razreda ni kriv kapitalizem. Zato so se poslužili Židov, ki so jih naslikali kot glavne krivce za težko stanje delavcev. Nemški narodni socializem se je s tem pokazal kot branitelj izrabljanega ljudstva in vrši to delo še danes. Drug za drugim se vrstijo zakoni, ki naj onemogočijo obstoj židovskega življa v Nemčiji brez razlike spola in starosti. To se tiče pol milijona Židov in nekaj stotisočev »nearijcev, t. j. onih, ki jim je bil kdo od pradedov Žid. L. 1935. so bile Židom odvzete vse državljanske pravice in nemškim državljanom vsako trgovanje z Židi prepovedano. Začelo se je preganjanje Židov, ki spominja po svojem značaju na početje med svetovno vojno in priča o neslutenem napredovanju tretjega cesarstva v tem oziru.

Arijski paragraf je onemogočil židovskim zdravnikom in advokatom, da bi vršili prakso, židovskim nameščencem, da dobe službo, židovskim otrokom, da hodijo v šole itd. Spočetka je ta paragraf prizanesel onim Židom in nearijcem, ki so se odlikovali v svetovni vojni ali so se borili proti sovjetski Nemčiji l. 1918. A kot fašizem ni rešil niti enega gospodarskega problema, tako so zakoni iz l. 1935. odvzeli vse pravice tudi izvzetim Židom in nearijcem, ne da bi izpraznjena mesta dobili vsaj pristaši režima. Z odlokom sodišča v Nauburgu 5. julija 1935 je stopil za področje tega sodišča v veljavo zakon, ki določa za Žide naslednje: Židje so izključeni od vseh državljanskih pravic v Nemčiji. Židje ne smejo voliti in ne smejo biti voljeni. Židje se ne smejo svobodno organizirati in se ne smejo svobodno zbirati. Ne smejo se udeleževati političnih zborovanj. Prav tako tudi nimajo svobode govora. Ne smejo izdajati časopisov, revij in knjig, v katerih branijo sebe ali napadajo **prave** krivce. Židje ne smejo prisostvovati svečanostim. Židje ne morejo biti javni notarji in sodniki. Židje ne morejo biti niti advokati arijcev, niti ne morejo imeti advokata, če je njihov nasprotnik arijec. Ne morejo biti pisatelji, uredniki ali novinarji. Židje ne morejo biti zaposleni pri arijcih Židje ne morejo biti igralci. Židje ne morejo v nemški vojski nositi orožja. Ne smejo biti v železniški ali bančni službi. Židovski otroci ne smejo v nobeno šolo. Židovski učenjaki ne morejo delati v institutih in laboratorijih. Židovski umetniki ne morejo razstavljati svojih del. Židovski zdravniki ne smejo delati na klinikah. Židje ne smejo imeti ženske služinčadi izpod 45 let.

V Tilsitu je prepovedano prodajati Židom kruh. V Šleziji je prepovedano oddajati Židom stanovanja. V Mainzu so jim odtegnili električni tok in plin. V Ostrichu je Židom prepovedana vožnja po renskih parnikih itd., itd.

Mi pa smo mnenja, da mora imeti vsak pošten član človeške družbe vse človeške pravice, pa naj bo Žid ali arijec, katoličan ali brezverec.

Pismo slovenske delavke

Iz «Mariborskega Večernika» prinašamo dobesedno pismo, ki ga je te dni prejel mož od žene-delavke, ki je šla na sezonsko delo

«Dragi mož! V začetku svojega pisma Te prav prisrčno pozdravljam. Vožnja je bila zelo dolga in smo se peljali tri dni in tri noči, dokler nismo prispeli do bližine S. m. Med potjo smo dobili samo enkrat hrano, in sicer v P., kjer smo bili šest ur. Tukaj je vse zelo žalostno. Vreme je mrzlo in še nič ni zeleno. Zaposleni smo pri nekem veleposestniku, ki ima 70 svinj in 30 krav. Moramo dan za dnem težko delati. Hrana je obupna. Zjutraj dobimo koščck kruha ter skodelico kave brez sladkorja. Opoldne pa dobimo dan za dnem krompirjevo juho, zvečer pa pražen krompir in skodelico črne kave, ki izgleda kakor umazana voda. Kave ne kuhajo tako, kakor pri nas. Nima nobenega okusa. Gospodarji jedo imenitno. Imajo vsak dan meso ali ribe, mi pa dobimo samo juho, ki pa je za moj želodec neužitna. Kaj pa hočem? Moram pa vztrajati. Če bi imela denar, bi že davno pobegnila. Prosim Te, pošlji mi nekaj prekajenega mesa, ker sem tako lačna, in se bojim, da ne zbolim, ker moram mnogo delati, hrana pa ni zadostna in tako slaba, da Ti ne morem popisati. Dan za dnem jočem in preklinjam usodo, ki me je privedla semkaj, kjer nimajo nobene zelenjave, nobenega sadja. Ljubi Bog, kako težko je tukaj. Če bi dobili vsaj zadosti kruha, bi še bilo dobro, tako pa dobesedno stradamo. Bom skušala vztrajati, povem Ti pa: Če ne bi šlo za denar, bi obupala. Ljudje so sicer dobri, toda jesti nam nič ne dajo.»

Mislimo, da je tu nepotreben vsak komentar, ker si ga lahko vsak sam napravi in upamo, da bodo po vsebini zelo slični.

Domovina, le Ti si kakor zdravje!

Slovenski javnosti!

Stoletja in stoletja se že borimo za svoj obstanek. Borba na gospodarskem, socialnem, kulturnem in političnem polju je bila zelo težavna in je zahtevala mnogo žrtev. Toda bolj kot kdajkoli prej bi se morali Slovenci danes zavedati, da nam je kot malemu visoko kulturnemu jugoslovanskemu narodu zagotovljena bodočnost samo v tem slučaju, če bomo znali varovati to, kar smo si priborili in če bomo znali vzgojiti in pripraviti svoj rod tako, da bo krepko in neomajno na braniku svoje kulture.

Premnogi znaki kažejo, kako se pojavlja med slovenskim ljudstvom težka bolezen, ki postaja vedno hujša. Ti znaki notranjega razkroja, ki so prodrli ponekod že do korenin, terjajo, da se jim posveti vsa pažnja in pozornost, da ne postanejo usodni. Temu niso krive samo današnje slabe socialne razmere; so še drugi vzroki, ki ogrožajo naše moralno in fizično zdravje, našo moč in napredek. Vedno bolj prihajamo do zaključka, da je bodočnost naroda najtesneje povezana z njegovo moralno krepostjo. In kje so vzroki, da se ruši ta krepost. A l k o h o l i z e m, ki ga nikakor ne smemo pojmovati samo kot pijanost, marveč kot vsesplošno zlo, ki mu je sam kot tak posredni ali neposredni spremljevalec, je prizadejal mnogo škode v našem narodnem gospodarstvu, mnogo je škoduval rasti naše narodne kulture in napravil mnogo socialnega gorja. Kjer ni treznosti, tam je beg iz življenja, kjer ni značajnosti, tam je omahljivost, kjer ni volje in moči, tam je obup.

Preveč puščamo Slovenci v nemar, da se razraščajo destruktivne sile alkoholizma, premalo si prizadevamo zavarovati se proti njemu in njegovim zlim posledicam. Premalo se zavedamo, da je alkoholno vprašanje za Slovence najbolj pereč problem gospodarske, socialne, kulturne in prosvetne politike in da bi ga kot takega bilo treba reševati. Alkoholno vprašanje je zadeva vseh Slovencev in zato mora napram njemu zavzeti stališče ves narod.

Da se vzbudi za to vprašanje prepotrebno zanimanje, bo letos od 28. maja do 4. junija treznostni teden. Uverjeni smo, da se bo vzbudilo prepotrebno zanimanje, uverjeni pa smo tudi, da bo vsak posameznik storil svojo dolžnost.

Bodimo trezni in propagirajmo treznost povsod. Pomagajmo tistim, ki imajo slabo voljo, da se opomorejo. Starši, vzgajajte otroke v tem duhu in jih navajajte k abstinenci. Pristopajte v treznostne organizacije in jih podpirajte duhovno in stvarno.

Pripravljalni odbor lige proti alkoholizmu.

Verjamete ali ne?

— da sedaj ljudožrci beže pred belimi, ker so slišali, da se v Evropi jedo eden drugega,

— da ta mesec na mestnem magistratu ni bila vpeljana še nobena disciplinska preiskava,

— da bo prihodnji mesec v tem oziru precej drugače — slabše namreč,

— da ljubi svojo zaročenko le tisti, ki ob obisku iste pusti, da ves večer posluša idiotske vice njenega očeta, da njen brat igra fusbal z njegovim klobukom in da nazadnje zamudi še zadnji tramvaj in mora ob zelo pozni uri sam in če je le mogoče v dežju, korakati proti domu,

— da bo banovinska organizacija JNS v Splitu priredila komemoracijo za mnogimi svojimi nekdanjimi pristaši, ki so pozneje presedlali v druge stranke,

— da pred binkoštnimi prazniki ne bo dva dni uradoval ravnatelj zelenega kadra,

— da je poslovodja neke veleugledne tvrdke vodil posle tudi v spalnici svojega šefa,

— da je uživanje čebule priporočljivo posebno za tiste, ki se zavedajo, da niso preveč lepi in duhoviti,

— da je borbeni človek mučenik samega sebe,

— da bodo vpeljali dneve, v katerih bo obvezno šolski mladini posečanje cowboyskih filmov,

— da se najnovejše pravljice ne začenjajo več z: živel je nekoč..., pač pa z: živel bo nekoč, če...,

— da sta besedi: brezposelnost in kriza dosedaj najbolj pisani besedi v vsem človeškem besednem seznamu,

— da Ljubljančani dokažejo svojo konservativno malomeščansko maniro vselej takrat, kadar se vpelje kaka potrebna noviteta, n. pr. sedaj prehod preko ceste v začrtani liniji,

— da je prav za prav škandal, da se šele sedaj ljudje uče pravilne hoje,

— da zavarujemo najsigurneje svoje kolo pred tatovi koles, da ga enostavno prodamo,

— da se pravi komu pomagati z drugimi besedami: ta je pa naše stranke,

— da bodo ljubljanski kolodvor poglobili takoj, ko bodo znašli aparat za uničevanje protestov proti poglobitvi,

— da je zagrebška čaršija vzela v zakup tudi tenis igre,

— da bi bilo dobro sprožiti tudi pri nas vprašanje kolonij,

— da je pri zarokah filmskih igralcev v zapisniku tudi rubrika: kolikokrat že ločen,

— da je ribjo kost lažje pogoltniti kot spraviti vprašanje splošne bolnice s te mrtve točke,

— da je prepovedano in to proti kazni misliti o napakah naših vodilnih faktorjev.

Krajevna bratovska skladnica odreja za mesec junij 1938 sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

5. junija 1938 g. dr. Čeh Milan,
6. junija 1938 g. dr. Keržan Bartol,
12. junija 1938 g. dr. Čeh Milan,
16. junija 1938 g. dr. Keržan Bartol,
19. junija 1938 g. dr. Čeh Milan,
26. junija 1938 g. dr. Keržan Bartol.

Za smeh in kratek žas

Zaman.

Ela: Trikrat je zazdehal, medtem, ko sem z njim govorila.

Anka: Morda pa ni bilo zdehanje; morda je samo poskušal, da bi kaj rekel!...

XVIII. LJUBLJANSKI VELESEJEM
43. razstavna prireditev
4. do 13. junija 1938
Polovična voznina na železnici. Pri blagajnah železn. postaj kupite **rumeno železniško izkaznico za din 2·—.**
Sejmišče obsega 40 0 0 m², preko 600 razstavljalcev 14 držav.
POSEBNE RAZSTAVE: „Cesta" - Francija - Pohištvo - Avtomobili - Tekstil - Ženska domača obrt.
Lepo zabavišče.
10.—12. junija: III. državni trgovski kongres.

Kulturni obzornik

Če govorimo o vplivu kulture na človeka, bi učinek kulture lahko delili v dva dela, v izobraževalnega in v humanitarnega, v vpliv, ki ga ima kultura na duha in v njen vpliv na srce. Prvi vpliv določa človekovo zavzemanje stališča in razumevanje dogodkov v svetu, drugi pa določa njegov odnos do soljudi. Prvi vpliv oblikuje človeka kot poedinca, kot osebnost, drugi pa kot družabno bitje, kot del neke večje in višje skupnosti. Nedvomno je, da sta tako prvi kot drugi vpliv neobhodno potrebna za tistega, ki hoče postati res cel človek.

Menda smo si edini v tem, da more biti cilj človeštva le v izoblikovanju vsakega poedinca v samostojno osebnost in da je poleg tega večna pravica vsakogar, da zahteva zase prost razmah in udejstvovanje svojih sposobnosti. Država je tista organizacija, ki naj svojim državljanom poleg materijalne preskrbljenosti to omogoči. To mora biti prvi in glavni cilj vsake države. Zato izgubi vsaka državna oblika, ki si te svoje naloge ni v svesti, ali pa ki tej nalogi ni kos, svojo pravico do obstanka.

Človek, ki se izobražuje, se tega zaveda in bo to znal obenem od merodajnih činiteljev tudi zahtevati. Tukaj leži glavni vzrok in namen zaslepljevanja ljudstev v diktaturi. Neizobraženi lahko sprejme in odobrava nazore in načrte, ki se zde izobraženemu nesprejemljivi ali celo zločinski. Iz tega pa tudi sledi, da je neuko ljudstvo obenem vzrok in posledica diktature. Kajti ljudstvo, ki je res izobraženo, se ne da zapeljati vanjo. Torej, diktatura je mogoča samo nad neukim ljudstvom; ko pa se diktatura uveljavi, gleda na to, da postane ljudstvo še manj izobraženo, oziroma da ga natrpa z nazori in idejami, ki ji omogočajo obstanek, ki pa bi jih izobražen in kulturen človek nikdar ne mogel sprejeti.

Kot dviga kulturnost tako imenovanega «črednega človeka» (ki je tipičen pojav diktatorskih in fašističnih dob) na višino samostojno mislečega bitja, pomeni diktatura utesnjevanje duha najširših plasti naroda, njegovo uniformiranje in preprečevanje njegovega razvoja in svobodnega udejstvovanja. Tako bi lahko imenovali diktaturo protislovje kulturnosti, dočim je demokratska država kot politična oblika tista, v kateri so dani vsi pogoji za kulturnost vsakega državljana.

Kajti kulturnost ni samo v tem, da nekaj znamo, da smo sprejeli neke pridobitve znanosti, ampak v tem, katere in kako smo jih sprejeli. Kulturnost je izobraženost in človečnost obenem. Kulturnost je v priznavanju človeške vrednosti in dostojanstva vsakega poedinca, katerekoli narodnosti in vere, je v priznavanju suverenosti poedinca nad interesi izbranega dela ljudi, kulturnost je v lojalnem in vzajemnem sodelovanju vseh ljudi za boljšo bodočnost vseh ljudi in v podrejevanju in omejevanju lastnih koristi in zahtev, koristim in zahtevam vseh.

Tak bodi človek, ki naj nam ga da prihodnjost in ki naj se izoblikuje v izobraževanju duha in srca.

Kadilci imajo rumene prste, kar včasih zelo kazi roko. To neprijetnost najhitreje odstranimo z razredčenim kisom, ali pa da drgnemo umazano mesto s plovcem.

Vse šolske potrebščine
kupite najceneje
v trgovini s papirjem, pisarniškimi, strojepisnimi in tehničnimi potrebščinami
IV. BONAČ
LJUBLJANA
nasproti glavne pošte

1.500.— Din, potrebujete da zaslužite 2.000.— Dinarjev mesečno doma.
„ANOS" MARIBOR, Orožnova ul. 6.
Nalepite znamko.

Za konzorcij «Nova Pravda» izdaja dr. J. Bohinjec, odgovorni urednik Franjo Rupnik. Za Delniško tiskarno, d. d. v Ljubljani Ivan Ovsenik. Vsi v Ljubljani.